

Sanskrit Bharati Melanam

संख्या विभक्ती (<https://mycoaching.in/sankhya-vachak-shabd-roop>)

- संख्यावाचक शब्द 'एक' एकवचनात व सर्व विभक्तींमध्ये असतात. त्याचे द्विवचन व बहुवचन नाही.
- 'द्वि' शब्द द्विवचनात व सर्व विभक्त्यांमध्ये असतो. त्याचे एकवचन व बहुवचन नाही.
- 'त्रि' नंतरच्या सर्व संख्या बहुवचनात असतात. त्यांचे एकवचन व द्विवचन होत नाही.
- 'पञ्च' धरून पुढील सर्व विभक्ती सर्व लिंगात समान असतात.

संख्या	पुल्लिङ्ग	स्त्रिलिङ्ग	नपुंसकलिङ्ग
1	एकः	एका	एकम्
	एकम्	एकाम्	एकम्
	एकेन	एकया	एकेन
	एकस्मै	एकस्यै	एकस्मै
	एकस्मात्	एकस्याः	एकस्मात्
	एकस्य	एकस्याः	एकस्य
	एकस्मिन्	एकस्याम्	एकस्मिन्
2	द्वौ	द्वे	द्वे
	द्वौ	द्वे	द्वे
	द्वाभ्याम्	द्वाभ्याम्	द्वाभ्याम्
	द्वाभ्याम्	द्वाभ्याम्	द्वाभ्याम्
	द्वाभ्याम्	द्वाभ्याम्	द्वाभ्याम्
	द्वयोः	द्वयोः	द्वयोः
	द्वयोः	द्वयोः	द्वयोः
3	त्रयः	तिस्रः	त्रीणि
	त्रीन्	तिस्रः	त्रीणि
	त्रिभिः	तिसृभिः	त्रिभिः

	त्रिभ्यः	तिसृभ्यः	त्रिभ्यः
	त्रिभ्यः	तिसृभ्यः	त्रिभ्यः
	त्रयाणाम्	तिसृणाम्	त्रयाणाम्
	त्रिषु	तिसृषु	त्रिषु
4	चत्वारः	चतस्त्रः	चत्वारि
	चतुरः	चतस्त्रः	चत्वारि
	चतुर्भिः	चतसृभिः	चतुर्भिः
	चतुर्भ्यः	चतसृभ्यः	चतुर्भ्यः
	चतुर्भ्यः	चतसृभ्यः	चतुर्भ्यः
	चतुर्णाम्	चतसृणाम्	चतुर्णाम्
	चतुर्षु	चतसृषु	चतुर्षु
5	पञ्च	<- “” –	<- “” –
	पञ्च	<- “” –	<- “” –
	पञ्चभिः	<- “” –	<- “” –
	पञ्चभ्यः	<- “” –	<- “” –
	पञ्चभ्यः	<- “” –	<- “” –
	पञ्चानाम्	<- “” –	<- “” –
	पञ्चसु	<- “” –	<- “” –

‘एक’ पुल्लिङ्ग

एकः पुरुषः आगच्छति। (एक माणूस येतो.)

एकम् फलम् खादामि। (मी एक फळ खातो.)

एकेन हस्तेन कर्म करोमि। (मी एका हाताने काम करतो.)

एकस्मै मित्राय पुस्तकम् ददामि। (मी एका मित्राला पुस्तक देतो.)

एकस्मात् गृहात् आगच्छामि। (मी एका घरातून येतो.)

एकस्य छात्रस्य नाम जानामि। (मी एका विद्यार्थ्याचे नाव जाणतो.)

एकस्मिन् ग्रामे मनुष्याः सन्ति। (एका गावात लोक आहेत.)

‘एक’ स्त्रिलिङ्ग

एका स्त्री गच्छति। (एक स्त्री जाते.)

एकाम् भगिनीम् पश्यामि। (मी एक बहिण पाहतो.)

एकया कथया हर्षामि। (मी एका कथेने आनंदित होतो.)

एकस्मै कन्यायै फलम् ददामि। (मी एका मुलीला फळ देतो.)

एकस्याः माता आगच्छति। (एका मुलीची आई येते.)

एकस्याः बालिकायाः नाम जानामि। (मी एका मुलीचे नाव जाणतो.)

एकस्याम् गृहे वसामि। (मी एका घरात राहतो.)

‘एक’ नपुंसकलिङ्ग

एकम् वस्तु पतति। (एक वस्तू पडते.)

एकम् फलम् खादामि। (मी एक फळ खातो.)

एकेन पुस्तकेन पठामि। (मी एका पुस्तकाने वाचतो.)

एकस्मै शिशवे दुग्धम् ददामि। (मी एका बालकाला दूध देतो.)

एकस्मात् गृहात् आगच्छामि। (मी एका घरातून येतो.)

एकस्य पुस्तकस्य मूल्यम् जानामि। (मी एका पुस्तकाचा मूल्य जाणतो.)

एकस्मिन् क्षेत्रे फलानि सन्ति। (एका शेतात फळे आहेत.)

‘द्वि’ पुल्लिङ्ग

द्वौ पुरुषौ गच्छतः। (दोन पुरुष जातात.)

द्वौ पुत्रौ पश्यामि। (मी दोन मुलांना पाहतो.)

द्वाभ्याम् हस्ताभ्याम् कर्म करोमि। (मी दोन्ही हातांनी काम करतो.)

द्वाभ्याम् मित्राभ्याम् पुस्तके ददामि। (मी दोन मित्रांना पुस्तके देतो.)

द्वाभ्याम् मित्रेभ्याम् पत्रम् लिखामि। (मी दोन मित्रांना पत्र लिहितो.)

द्वयोः मित्रयोः नामानि जानामि। (मी दोन मित्रांची नावे जाणतो.)

द्वयोः गृहयोः पश्यामि। (मी दोन घरे पाहतो.)

‘द्वि’ स्त्रिलिङ्ग

द्वे स्त्रियौ गच्छतः। (दोन स्त्रिया जातात.)

द्वे कन्ये पश्यामि। (मी दोन मुली पाहतो.)

द्वाभ्याम् शाखाभ्याम् फलानि सन्ति। (दोन फांद्यांवर फळे आहेत.)

द्वाभ्याम् कन्याभ्याम् पुस्तके ददामि। (मी दोन मुलींना पुस्तके देतो.)

द्वाभ्याम् कन्याभ्याम् वस्त्राणि क्रीणामि। (मी दोन मुलींसाठी कपडे विकत घेतो.)

द्वयोः कन्यायोः नामानि लिखामि। (मी दोन मुलींची नावे लिहितो.)

द्वयोः बालिकायोः कुञ्जरौ स्तः। (दोन मुलींकडे हत्ती आहेत.)

'द्वि' नपुंसकलिङ्ग

द्वे फले पतन्ति। (दोन फळे पडतात.)

द्वे फले खादामि। (मी दोन फळे खातो.)

द्वाभ्याम् पुस्तकाभ्याम् पठामि। (मी दोन पुस्तकांनी वाचतो.)

द्वाभ्याम् शिशुभ्याम् दुग्धे ददामि। (मी दोन बालकांना दूध देतो.)

द्वाभ्याम् गजाभ्याम् आगच्छामि। (मी दोन हत्तींकडून येतो.)

द्वयोः वृक्षयोः छायां पश्यामि। (मी दोन झाडांची सावली पाहतो.)

द्वयोः गृहयोः मनुष्याः वसन्ति। (दोन घरांमध्ये लोक राहतात.)

'त्रि' पुल्लिङ्ग

त्रयः पुरुषाः गच्छन्ति। (तीन पुरुष जातात.)

त्रीन् पुत्रान् पश्यामि। (मी तीन मुलांना पाहतो.)

त्रिभिः हस्तैः कर्म करोमि। (मी तीन हातांनी काम करतो.)

त्रिभ्यः मित्रेभ्यः पुस्तकानि ददामि। (मी तीन मित्रांना पुस्तके देतो.)

त्रिभ्यः मित्रेभ्यः पत्राणि लिखामि। (मी तीन मित्रांना पत्रे लिहितो.)

त्रयाणाम् मित्राणाम् नामानि जानामि। (मी तीन मित्रांची नावे जाणतो.)

त्रिषु गृहेषु मनुष्याः वसन्ति। (तीन घरांमध्ये लोक राहतात.)

'त्रि' स्त्रिलिङ्ग

तिस्रः स्त्रियः गच्छन्ति। (तीन स्त्रिया जातात.)

तिस्रः कन्याः पश्यामि। (मी तीन मुली पाहतो.)

तिसृभिः शाखाभिः फलानि सन्ति। (तीन फांद्यांवर फळे आहेत.)

तिसृभ्यः कन्याभ्यः पुस्तकानि ददामि। (मी तीन मुलींना पुस्तके देतो.)

तिसृभ्यः कन्याभ्यः वस्त्राणि क्रीणामि। (मी तीन मुलींसाठी कपडे विकत घेतो.)

तिसृणां कन्यानाम् नामानि लिखामि। (मी तीन मुलींची नावे लिहितो.)

तिसृषु बालिकासु कुञ्जराः सन्ति। (तीन मुलींकडे हत्ती आहेत.)

'त्रि' नपुंसकलिङ्ग

त्रीणि फलानि पतन्ति। (तीन फळे पडतात.)

त्रीणि फलानि खादामि। (मी तीन फळे खातो.)

त्रिभिः पुस्तकैः पठामि। (मी तीन पुस्तकांनी वाचतो.)

त्रिभ्यः शिशुभ्यः दुग्धानि ददामि। (मी तीन बालकांना दूध देतो.)

त्रिभ्यः गजेभ्यः आगच्छामि। (मी तीन हत्तींकडून येतो.)

त्रयाणां वृक्षाणाम् छायाः पश्यामि। (मी तीन झाडांच्या सावल्या पाहतो.)

त्रिषु गृहेषु मनुष्याः वसन्ति। (तीन घरांमध्ये लोक राहतात.)

'चतुर्' पुल्लिङ्ग

चत्वारः पुरुषाः गच्छन्ति। (चार पुरुष जातात.)

चतुरः पुत्रान् पश्यामि। (मी चार मुलांना पाहतो.)

चतुर्भिः हस्तैः कर्म करोमि। (मी चार हातांनी काम करतो.)

चतुर्भ्यः मित्रेभ्यः पुस्तकानि ददामि। (मी चार मित्रांना पुस्तके देतो.)

चतुर्भ्यः मित्रेभ्यः पत्राणि लिखामि। (मी चार मित्रांना पत्रे लिहितो.)

चतुर्णाम् मित्राणाम् नामानि जानामि। (मी चार मित्रांची नावे जाणतो.)

चतुर्षु गृहेषु मनुष्याः वसन्ति। (चार घरांमध्ये लोक राहतात.)

'चतुर्' स्त्रिलिङ्ग

चतस्रः स्त्रियः गच्छन्ति। (चार स्त्रिया जातात.)

चतस्रः कन्याः पश्यामि। (मी चार मुली पाहतो.)

चतसृभिः शाखाभिः फलानि सन्ति। (चार फांद्यांवर फळे आहेत.)

चतसृभ्यः कन्याभ्यः पुस्तकानि ददामि। (मी चार मुलींना पुस्तके देतो.)

चतसृभ्यः कन्याभ्यः वस्त्राणि क्रीणामि। (मी चार मुलींसाठी कपडे विकत घेतो.)

चतसृणाम् कन्यानाम् नामानि लिखामि। (मी चार मुलींची नावे लिहितो.)

चतसृषु बालिकासु कुञ्जराः सन्ति। (चार मुलींकडे हत्ती आहेत.)

'चतुर्' नपुंसकलिङ्ग

चत्वारि फलानि पतन्ति। (चार फळे पडतात.)

चत्वारि फलानि खादामि। (मी चार फळे खातो.)

चतुर्भिः पुस्तकैः पठामि। (मी चार पुस्तकांनी वाचतो.)

चतुर्भ्यः शिशुभ्यः दुग्धानि ददामि। (मी चार बालकांना दूध देतो.)

चतुर्भ्यः गजेभ्यः आगच्छामि। (मी चार हत्तींकडून येतो.)

चतुर्णाम् वृक्षाणाम् छायाः पश्यामि। (मी चार झाडांच्या सावल्या पाहतो.)

चतुर्षु गृहेषु मनुष्याः वसन्ति। (चार घरांमध्ये लोक राहतात.)

'पंच' बहुलिङ्ग

पंच पुरुषाः गच्छन्ति। (पाच पुरुष जातात.)

पंचन् पुत्रान् पश्यामि। (मी पाच मुलांना पाहतो.)

पंचभिः हस्तैः कर्म करोमि। (मी पाच हातांनी काम करतो.)

पंचभ्यः मित्रेभ्यः पुस्तकानि ददामि। (मी पाच मित्रांना पुस्तके देतो.)

पंचभ्यः मित्रेभ्यः पत्राणि लिखामि। (मी पाच मित्रांना पत्रे लिहितो.)

पंचानाम् मित्राणाम् नामानि जानामि। (मी पाच मित्रांची नावे जाणतो.)

पंचसु गृहेषु मनुष्याः वसन्ति। (पाच घरांमध्ये लोक राहतात.)